

STOP **Danas** revizionizmu

UTORAK, 27. MART 2018.

NOVI
OPTIMIZAM
www.novioptimizam.rs

Opasnost istorijskog revizionizma

Istorijski revizionizam je proces reinterpretacije činjenica, motiva, procesa, povoda i uzroka istorijskih događaja. U čitavoj Evropi, poslednjih decenija, vodi se borba za interpretaciju *Drugog svetskog rata*, a ovaj proces nije slučajno povezan sa jačanjem desnice, nacionalizama, populizama, politika i retorika koje u sebi sadrže fašističke elemente. Revizionizam i ekspanzija desnice zapravo su dve strane jedne medalje, jer vladajuće elite dobro znaju da onaj ko kontroliše prošlost, kontroliše i sadašnjost. Odričući se tekovina antifašističke borbe, relativizujući njenu ispravnost, kao i pozicije koje su u toj borbi zauzimali pokreti, vojske, države i pojedinci, Evropa ponovo kliza u onu ideologiju, koja je - pre samo nešto više od pola veka, bila uzrok njenog najstrašnijeg razaranja.

Kakvu odgovornost u ovim procesima imaju intelektualci? Kakva je odgovornost svih građana i kako izaći iz kruga one *ćutljive većine* koja fašizam čini mogućim? Šta su opasnosti koje istorijski revizionizam nosi i kojim se strategijama služe elite, kako bi ove opasnosti prikrile, relativizovale, učinile manje očiglednim? Kako se ovi procesi odnose na zemlje bivše Jugoslavije i ima li nade da će ove

Minja Bogavac

zemlje ponovo biti prva tačka otpora u borbi protiv fašizma, odnosno da će se ovde ponovo desiti 27. mart? Ako takve nade nema, kako ćemo je probuditi? Kakav nam je optimizam za to potreban, kakvo znanje i kakvo podsećanje na istorijske činjenice? Mogu li nove generacije učiti na iskustvu prethodnih i da li je istina da smo iz istorije naučili samo to da iz istorije ništa ne možemo da naučimo? Zašto učimo istoriju? Kako je učimo, a kako treba da je učimo... neka su od pitanja koja će biti postavljena na ovoj tribini.

UTORAK, 27. MART U 18 H
VELIKA SALA KULTURNOG CENTRA ZRENJANIN

DA ZRENJANIN OSTANE
ZRENJANIN

TRIBINA

STOP
REVIZIONIZMU!

ŽELIMIR ŽILNIK
(REDITELJ),
PREDRAG KORAKSIĆ-CORAX
(KARIKATURISTA),
LJUBOMIR ŽIVKOV
(NOVINAR),
SRĐAN MILOŠEVIĆ
(ISTORIČAR),
DUŠKO RADOŠAVLJEVIĆ
(POLITIKOG),
MARKO ŠELIĆ-MARČELO
(PISAC, MUZIČAR),
ZLATKO JELISAVAC
(PROFESOR)

MODERATORKA
MINJA BOGAVAC
(DRAMATURŠKINJA)

 /VOLIMZR

Revizionizam retko kad laže otvoreno

Istorijski revizionizam falsifikuje prošlost selekcijom činjenica, precenjivanjem značaja jednih, manje važnih i potcenjivanjem značaja drugih, važnijih. Opasnost je što revizionizam retko kad laže otvoreno i često je *logičan*. Petrovgradci onda dođu kao *normalan* ishod: to je starije ime, kralj je *važniji* od nekog tamo revolucionara-komuniste, jeste da su se neki hrabro borili protiv tog fašizma, ali bolje da nisu, imali bismo sad kralja... To je dakle mešavina nečeg činjeničnog i nečeg vrednosnog...

Srđan Milošević

U novoj inicijativi za promenu imena grada nazire se blok krupnog kapitala, bivših komunista, raznih slepih patriota i konzervativnih monarhista: Todor Kuljić

Miroslava Pudar

RAZGOVOR

Ima neke napetosti između naziva Zrenjanin i savremene neoliberalne eksploatacije. Sve će biti normalnije ako se progna komunista iz imena grada. Zato i ovaj najnoviji anti-antifašizam treba čitati i kao preventivu protiv antikapitalizma - objašnjava sociolog, dr Todor Kuljić za *Danas* dešavanja oko inicijative gradske vlasti u Zrenjaninu da promeni naziv grada. Na ovakve događaje naš poznati sociolog ukazivao je i pre nekoliko godina, objašnjavajući da desničari povremeno obnavljaju ideju o preimenovanju grada.

■ Treba li Zrenjanin da menja svoje ime?

- Ne treba. Imena gradova se ne tiču samo uspomena na mrtve ličnosti nego su i simboli vrednosti. Potpuno oprečne

vrednosti se kriju iza naziva Zrenjanin i Petrovgrad. Zrenjanin simbolizuje republiku, svetovnu građansku državu i antifašizam. Petrovgrad je znamen monarhije, dinastičke krvi, vlasti po božjoj milosti, anti-antifašizma i homogene etničke države. Uvođenje monarhijskog simbola podvaja multikulturni banatski grad i može stvoriti nove neprogresivne sukobe.

■ Ko je merodavan da odlučuje o takvim stvarima - građani, preduzetnici ili politička stranka na vlasti?

- Krupni kapital, crkva i slepi patrioti strepe od *mlitave* nacije i štite se simbolom monarhije kao vlasti od Boga. Nisam siguran da treba pitati narod jer je to već učinjeno 1992. Zašto opet? Ovo danas mi liči na još jednu dodatnu preventivu. Ako se progna ime komunista antifašiste, onda je brutalni kapitalizam normalniji. Ali,

donekle su u pravu podnosioci inicijative. Ima neke napetosti između naziva Zrenjanin i savremene neoliberalne eksploatacije. Sve će biti normalnije ako se progna komunista iz imena grada. Zato i ovaj najnoviji anti-antifašizam treba čitati i kao preventivu protiv antikapitalizma. Nije prošlost obično oružje.

■ Da li je akt zrenjaninskog gradonačelnika, da traži mišljenje Ministarstva lokalne samouprave, samovolja ili legitiman čin?

- Legitima nije jer se ne poziva na iskazanu volju naroda. Verovatno je ovaj akt rezultat procene odnosa snaga, sada ili nikada. Tu ima i nečega novog. Dosad stidljivi krupni kapital se osmelio da menja kolektivno sećanje. Njihov čelnik je iskoračio napred. Sve do skora krio se u gradu iza svetosavskih balova i tamjana. Kapitalistima je jasno da Karađorđević

može biti korisna ikona privatizacije i neograničenog zgrtanja, Zrenjanin ne. U novoj inicijativi za promenu imena grada nazire se blok krupnog kapitala, bivših komunista, raznih slepih patriota i konzervativnih monarhista. Svi se opiru antifašizmu, ali postoje i nijanse. Antifašizam je za svakog nacionalistu nelagodno podsećanje na to da je fašizam ekstremni, ali u osnovi normalizovani nacionalizam. Ali dok *demokratski nacionalisti* sa nelagodom govore o antifašizmu, dotle je kod radikalnih nacionalista fašizam salonska stvar, to jest oblik patriotizma. Prvi traže uzdizanje monarhije, a drugi slave Nedića. Ima i onih koji ne razdvajaju kralja Peru od Nedića. Valjda je obnovljeni Petrovgrad zamišljen kao dodatni osigurač snažnog nacionalno-patriotskog identiteta, ali i brana od *izdajničke* levice i mundijalista. ▲

TODOR KULJIĆ:

Kapital bi da menja kolektivno sećanje

Zrenjaninski anti- Branka Prpa

Antifašizam nije istorijska kategorija ili, tačnije, nije samo to. Antifašizam je politički ideal koji nije svoje postojanje završio sa velikom pobedom u *Drugom svetskom ratu*, to je ideal koji tek treba da bude ostvaren i svaka generacija, od tada do danas, u istoj je civilizacijskoj obavezi prema njemu. Nije važno gde se ta borba odvija, u Zrenjaninu ili bilo kom drugom mestu. Različiti su toponimi ali je ideja ista, borba za čoveka i čovečanstvo u kojoj je humanizam početni i završni postulat.

Zrenjanin - sindrom uštrojenog petla Dubravka Stojanović

Društva koja imaju stalnu potrebu da menjaju imena svojih gradova i ulica, da ruše spomenike i podižu nove, da ukidaju stare i uvode nove praznike liče na one nesrećne žene, zavisnice od estetskih zahvata - vide da im nešto fali, al ne znaju šta? Veruju da će podizanjem kapaka popuniti onu rupu u duši. Liči to i na onu hercegovačku izreku: „Zasekli tek uštrojenom petlu krestu, da ga zbog gornje manje boli donja rana“. Drugim rečima - nesrećna društva stalno žele da skrenu pažnju s pravog pitanja, da praveći novi problem zatrpaju onaj stari. Takva društva menjaju svoju istoriju da ne bi promenila svoju sadašnjost. U izvesnom smislu to i jeste stvarni šteta bi sa sobom uradili, kako da pre prošlosti iskorače u njima tako daleku sad stvarno fali.

Stalni pokušaji da se napravi bolja prošlost društava koja ne znaju šta su im vrednost

Dok su mnoge evropske zemlje "izmisle" svoj antifašizam, iskonstruisale ga iz malih džepova otpora, Srbija je svoj porazila skoro pola veka nakon završetka Drugog svetskog rata

Imala je Srbija i tada uzorne zakone, pa čak i zakon o štampi prvi član glasio je jednolično. Bilo je široko pravo glasa za muškarce. Ali „taj režim bio je negacija svake slobode“. lomljenjem štamparskih mašina, pravo glasa spiskovima i nasiljem na glasačkim mestima najjačeg čoveka, pa tamo gde je bio Pašić šta bi o tome rekao *Ustav*. U tom smislu b poveže s tim periodom srpske istorije. Ispala bi Srbija daleko još mudrija kada bi zatire već više od 30 godina. I dok su mnogi antifašizam, iskonstruisale ga iz malih džepova skoro pola veka nakon završetka *Drugog svetskog rata* s teorijom o dva antifašizma, kojom se četiri ratnih zločina. Puni revizionizam postignu su nas, oslobađajući nas, nove vlasti oslobođenju *Drugom svetskom ratu*. Zamenivši čak 800 praznike, spomenike, udžbenike istorije i glavnih učesnika *Drugog svetskog rata*, za da poraženi počnu da pišu istoriju. Samo sve će biti bolje i pitkije. Kao voda u Zrenjaninu. I na kraju nešto lično. Kada su *naši* došli na prvih mera bila je promena imena moje *Trčca*, pa je posle rata to ime, kao simbol *Osmu*. Išla sam u tu *Osmu*, koju su svi stari

FILIP DAVID:

Antifašizam je širi pokret od komunizma

Miroslava Pudar

U delovima našeg društva jača taj populističko nacionalistički pristup *Drugom svetskom ratu* koji izjednačava kolaboracioniste i žrtve, dželate i žrtve. Istorijska slika događanja u *Drugom svetskom ratu* je zamućena, istorijsko sećanje se uklanja - smatra književnik Filip David povodom promena imena gradova, ulica i novog tumačenja istorije. Poslednji primer je inicijativa da se Zrenjanin preimenuje u Petrovgrad uz obrazloženje da se *ispravljaju nepravda koju su učinili nacisti a potom komunisti*.

- Naravno, nije reč ni o kakvoj *ispravci nepravde* već o tendenciji da se antifašizam i narodno oslobodilačka borba izbace iz istorije, iz sećanja što između ostaloga obuhvata promenu imena gradova, promenu imena ulica, novo tumačenje istorije u školskim udžbenicima. To je jedna sramotna tendencija. Antifašistički pokret bio je mnogo širi od komunističkog pokreta. Ne može se negirati notorna činjenica da bez učešća istaknutih članova komunističke

partije verovatno ne bi bilo ni organizovanog ustanka protiv nacista, da ne bi bilo borbe protiv okupatora. Sramotno je negirati tu istorijsku činjenicu. A sramotno je i to da se na čelu pokušaja revizije istorije nalaze u zajedničkom zagrljaju i neki bivši komunisti, kao i rehabilitovani saradnici okupatora. U svakom slučaju to je vređanje žrtava, pre svega onih civilnih koji su stradali kako se to kaže na pravdi Boga, jer su potpadali pod udar rasnih zakona. U delovima našega društva jača taj populističko nacionalistički pristup *Drugom svetskom ratu* koji izjednačava kolaboracioniste i žrtve, dželate i žrtve. Istorijska slika događanja u *Drugom svetskom ratu* je zamućena, iskrivljena a stvarna zbivanja guraju se u zaborav i prepuštaju beskrupuloznim manipulacijama - objašnjava za *Danas* Filip David.

Prema njegovom mišljenju, istorijsko sećanje se briše, kada se nazivam i komunizam izjednačavaju.

- Četnici Draže Mihailovića nisu bili antifašisti nego samo monarhisti i

Komunistima se ne može oduzeti veliki deo zasluga u savezničkoj borbi protiv jednog od najvećih zločina u istoriji čovečanstva: Filip David

nacionalisti. Saradnja s partizanima trajala je kratko, a onda su procenili da je važnija borba protiv boljševizma, nego protiv nacizma. Počeli su da saraduju sa okupatorima, o čemu postoji mnogo dokaza, dokumenata i fotografija, tako da se na kraju i *Izbeglička vlada* u Londonu morala odreći Draže. Tačno je da je posle završetka rata bilo *osvetničke pravde*, da je bilo zločina i na partizanskoj strani što je žalosno i za osudu, ali tako nešto događalo se i u drugim zemljama pobedničke koalicije, Sovjetskom savezu, Engleskoj, Francuskoj. Ali to je neka druga priča. Niko ne može komunistima

oduzeti istorijsku zaslugu u organizovanju borbe protiv okupatora, nacista i njihovih domaćih saradnika, ma šta neko danas mislio o sasvim izvesnim zabludama komunističke ideologije. Komunistima se ne može oduzeti veliki deo zasluga u savezničkoj borbi protiv jednog od najvećih zločina u istoriji čovečanstva. Ali, ponavljam, antifašizam je bio i ostao znatno širi pokret, pa i na našim prostorima, od komunizma. Borba protiv komunističkog nasleđa najčešće je samo maska protiv prihvatanja antifašističkog nasleđa - objašnjava Filip David. ▲

fašizam!

ponovo promenili ime, vratili ono *Treća*, uradili su meni i nama isto ono što su ranije uradili njima. Opet generacijski raskorak, jer sada mi tu školu zovemo *Osmi*, iz prkosa. Tako i mi i oni živimo u spirali revanša, čekajući svoj trenutak, kada ćemo svoju lošu sadašnjost iskaliti nad još gorom prošalošću. Stvarni problemi ostaće netaknuti, a nijedno od tih imena neće prikriti činjenicu da je obrazovanje i dalje očajno.

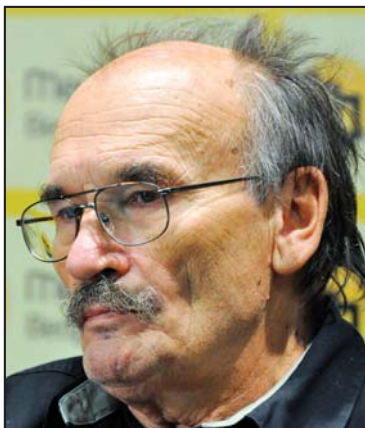
A onog uštrojenog petla će i dalje boleti i gornja i donja rana.

Apel za istrajnost

Dušan Petričić

Mene strašno sekiraju stvari koje nam se dešavaju i stalno se pitam zašto se dešavaju. Zašto je prirodni poriv onih koji otimaju i krađu, pljačkaju i lažu, i sve to koriste da bi gurali fašizam, diktaturu i autokratiju, dakle, zašto je njihov prirodni poriv za otimačinom jači nego poriv roditelja da zaštite svoju rođenu decu. Zašto su ljudi skloni fašizmu toliko jaki, zašto nisu malodušni, zašto im nijedna kiša nije suviše jaka, kada odluče da nešto rade idu do kraja, uporni su i ne odustaju?

Profesija kojom se bavim evo već toliko godina, pomogla mi je da posmatram stvari precizno, fokusirano. Tačno mogu da kažem šta ne treba raditi. Ne treba menjati ime ovog grada. Ja sam posleratno dete i za mene je Zrenjanin uvek bilo ime grada i iako znam da je ime dobio po prezimenu jednog čoveka, kada bih sada sreo čoveka koji bi mi rekao da se preziva Zrenjanin, ja bih ga pitao: Odakle ti ime grada? Želeo bih da uputim i jedan apel: hajde da mi koji smo sa ove strane, mi koji dobro mislimo ljudima, želimo da postoji jednakost, pravičnost i koji mislimo da se treba boriti za slobodu, demokratiju - hajde da pokažemo da i u nama postoji ta doza neodustajanja koja u fašistima postoji.

Zrenjanin je i podsetnik na fašizam

Vlatko Sekulović

Moj deda, zemljoradnik iz Stare Pazove, nakon napornog radnog dana, ponekad bi odlazio u Zrenjanin. Meni dugo nije bilo jasno kako to deda ode i vrati se za sat vremena do mesta koje je poprilično udaljeno od njegove kuće? Jednog dana baka me poslala po dedu, jer je okasnio, u obližnju radnju, gde ga zatekoh kako sa drugarima pije pivo. Mom dedi je Zrenjanin bio oličenje piva i zaslužnog odmora, onaj trenutak koji bi iščekivao i koji bi davao dodatni smisao njegovom životu. Ako je pojam Zrenjanin bio tako značajan čoveku koji je bio vrlo retko u gradu sa tim nazivom, a sa likom i delom Žarka Zrenjanina nije baš bio familijaran, možemo zamisliti koliko je tek bitan onim ljudima koji žive svaki dan svog života u Zrenjaninu. Taj pojam je sastavni deo njihovog postojanja i tako već generacijama.

Danas nakon 72 godine, nekome je palo na pamet da izbriše Zrenjanin, da promeni naziv grada. A šta je zgoreo taj Zrenjanin Žarko, kada mu je već ime iskorišćeno za naziv grada, da se opet menja naziv grada u kome živi oko 70.000 građanki i građana? Pa ništa, on je isti i te 1946, kada je grad imenovan po njemu, kao i danas, mrtav je od 1942. godine. Borac protiv fašizma u vreme kada su trupe nacista bile pred Moskvom, a Velika Britanija pod bombama, kada je borba protiv fašista delovala kao poprilično beznačajna rabota. Gestapovci su ga ubili, te Žarko nije ni sproveo svoje ideje o revoluciji, pa mu se čak ni revolucionarnost ne može zameriti. Borio se za isti cilj za koji se borio Sovjetski Savez, zajednički cilj i Engleza i Amerikanaca.

Moj deda je umro, ali meni je i dalje Zrenjanin podsetnik na njega. Zrenjanin je i podsetnik na fašizam, koji, za razliku od mog dede, nikad ne umire, već se samo pritaji i vrebava priliku da ponovo iskoči i napravi zlo. Brisanjem Zrenjanina neću zaboraviti mog dedu, ali mislim da ćemo učiniti ozbiljan napor da zaboravimo šta je fašizam.

KONSTANTINOVIĆ:
NOB jeste sami zenit
naše svetske istorije

Na današnji dan, 27. marta 1928, u Subotici se rodio Radomir Konstantinović. Pre dakle devedeset godina. Danas u Subotici Konstantinovićev odbor (za negovanje njegovog misaonog nasleđa) obeležava ovaj značajni dan srpske kulture. Guta Grubački mislio je da nema boljeg mesta nego što je ovaj dodatak, koji on uređuje, da se u njemu nađe beleška o ovoj godišnjici. Guta je apsolutno u pravu. Ako iko, pisac *Filosofije palanke* je oslonac - najjači mogući, najuverljiviji mogući - svakog otpora današnjem istorijskom revizionizmu. Konstantinović tu nije iz nekog recimo dogmatizma. On je to stoga što su danas zamenjene teze pa se preispitivanje istorije, uvek (po njemu) inače potrebno i neophodno, svodi na osvetu poraženih. Eno predaka današnjih revizionista u njegovim tekstovima i knjigama, osvetljenih jarkom, nepodmitljivom svetlošću svestrane, duboke analize, kako tumaraju na horizontu istorije između nacionalizma i srpskog nacizma, između kolaboracije i izdaje, između moralnog kukavičluka i ljudskog poraza i pada. Konstantinovićev antifašizam ima duboki, lični koren. I to onaj građanski, koji današnji revizionisti upravo žele da ponište. Na dan kad je Radomir napunio 13 godina, 27. marta 1941, njegov je otac Mihailo kao ministar napustio Cvetkovićevo vladu zato što je ona - znamo to - potpisala pakt sa Hitlerom. Ugledni profesor

prava, kraljev učitelj, dao je ostavku i pre nego što su pučisti generala Simovića krenuli da ruše pakt. To je tačka koja je odlučujuće uticala na karakter našega pisca. Antifašizam je deo, dakle, najsvetije, i najsvetlije, kućne i porodične tradicije.

Mnogo je primera iz Konstantinovićeve biografije o kojima bismo mogli govoriti ovom prilikom i ovim

povodom, izvodeći ih iz ove situacije. Odabrao sam, međutim, jednu sekvencu koja je doista amblematična: pisana i izgovarana pre više od dvadeset godina liči kao da se izgovara i piše danas. Poslušajte.

Krajem 1995, naime, reski Konstantinovićev govor, koji se čuje od mesta do mesta, pretvara se u gnevnu retoriku. Prošla je *Srebrenica*, i hrvatska *Oluja*, i *Dejton*, ali njemu se mir koji je na kraju te 1995. kako-tako uspostavljen još ne nameće kao istinska realnost. Ne vidi ga; čak kao da neće da ga vidi kako se razmešta između ruševina i zločina. Sedeo je tri dana - 5, 6. i 7. decembra 1995 - s antifašistima na skupu o stvaranju i razaranju avnojske Jugoslavije koji je organizovalo njihovo Društvo za istinu o NOB. Čitao je i slušao: upamtio je ta tri dana, napisao je kasnije u predgovoru za zbornik izlaganja s toga skupa. Konstantinović je bio redak ako već ne i jedini pisac iz *Beogradskog kruga* koji je imao komunikaciju sa partizanskim veteranima, njihovim pesnicima, istoričarima i ideolozima.

Otkud on među njima? Rekao bih da odgovor nudi ova rečenica iz spomenutog predgovora: „Tada su /u ona tri dana/ govorili ljudi najrazličitijih profesija, i različitih shvatanja, ali u jednome svakako isti; u nemirenju sa fašizmom, u svojoj hrabrosti da to nemirenje javno ispoljavaju“. Do toga je njemu bilo stalo. Znao je (nije mogao da ne zna) da se nalazi među uglavnom tvrdokornim generalima, dogmatičnim stvaraočima, nekad čvrstoručkim političarima koji sasvim sigurno nisu marili Konstantinovića u njegovoj epohi posleratne književne avangarde. Nešto je drugo u tome času, međutim, važnije. Da se postavi, na primer,

Piše: Radivoj Cvetičanin

ovo pitanje (koje postavlja on): „Gde se bolje otkriva fašizacija duše ove zemlje ako ne u ideji o Srbiji koju mrzi celi svet“? Ili da se konstatuje da *Novi svetski poredak* nije ni počeo da se stvara, a barbarogenijska, antievropska, antisvetska Srbija tražila je već svoje. „Starija je ta Srbija od svetskog poretka - ja sam joj svedok: pisao sam o njoj 1966 - 1969“. Ne kaže šta je pisao, ali nije teško zamisliti da je to *Filosofija palanke*. Potom govori o odvratnosti koju izaziva skrivanje zločina: više od toga, odvratno mu je što je ta „jeftina politička smicalica, ta prostačka lukavost“ postala motiv čitavog jednog sveta. Konstantinović tu već svedoči o kolektivnom ludilu. Duševna praksa

totalitarizma, smatra on, jeste praksa masovnog izludivanja. „Fašizam nas čini neodgovornim, i u tome i jeste njegova ogromna privlačna moć: predavanje fašizmu jeste predavanje neodgovornosti, neka vrsta slobode, strašna sloboda od slobode“. I njegov je pesimizam onda ogroman. Tu reči ne vrede. Nikakvi dokazi. Nikakva analitika. „Nema razgovora s ludilom. Ludilo i

jeste ludilo jer je nedodirljivo“. I još: ludilo isključuje opštenje. Naš raskid sa svetom, naš rat sa svetom - šta je to drugo, pita se, nego ludilo, i koja bi druga sila mogla taj rat da vodi (pita se još jednom) ako ne sila ludila. Konstantinović najzad govori o NOB: drži i da sva ona čudovišna, a sistematska negacija *Narodno-oslobodilačke borbe* („koja delirijumski vrhunac svoj dostiže ubijanjem Tita nasred Titovog Užica“) jeste istovremeno i *paranoidna negacija sveta*, jer: „NOB jeste sami zenit naše svetske istorije, našega učešća u svetu“. A onda, uinat valjda onima koji su mu prigovarali respekt za Tita, i ismevali ga, kaže čisto i bez dvosmislica: „Tito je svetski čovek“. U tome smislu, rušenje NOB vidi i kao rušenje sveta. „Ta borba jeste svetska borba, tom borbom ovaj ovde svet postajao je svetski svet. Negacijom te borbe ovaj svet dostigao je najvišu svoju samonegaciju“.

Moramo, međutim, da se vratimo u svet - eto imperativa koji postavlja. Ispisao ga je i kao naslov svoga predgovora. Da bismo to učinili valja nam, kaže, da se suočimo sa sopstvenom bedom. Jer: „Ako je naš svet propao, ako našom zemljom luta milion i po ljudi bez kuće i kućišta, ako je trista hiljada mrtvih, ako u Hrvatskoj jedva da još ima Srba, onda mi nismo nikakvi pravednici među nepravедnima, uzvišeni među niskima, nepogrešni među pogrešnima“. Za to je samosuočavanje potrebna ogromna moralna snaga, i nalazio ju je kod ljudi „koji su izgovarali ovu knjigu“. On im se divi: i kad ne mogu (napisao je) da nađu pravu reč, i kad pokret njihov ne prati ni dovoljno umenja ni dovoljno znanja. Svejedno. On samo vidi da je taj govor neumitan, i da neko mora da ga počne.

TRIBINA

Petrovgrad? Neće proći!

Pokret Novi optimizam organizovao je tribinu „Petrovgrad? Neće proći!“ 10. marta u Kulturnom centru Zrenjanina. Učesnici tribine bili su Borka Pavićević, Ivan Ivanji, Teofil Pančić, Dušan Petričić, Milivoj Bešlin, Radovan Francuski i Željko Bodrožić

Zašto nećemo da budemo heroji?

Borka Pavićević

Nešto debelo nije u redu kad ljudi ne žele da budu sa silama pobednicama. U tom slučaju bismo trebali da storniramo Nimberg jer, to je bio civilizacijski trenutak u kom je svet raskrstio sa fašizmom. Bitno je videti zašto ljudi iz Zrenjanina koji jesu za promenu imena u Petrovgrad negiraju rezultate Drugog svetskog rata i zašto ne žele da budu sa silama pobednicama nego žele da budu sa okupatorom. To je jedan dosta čudan proces. U Zagrebu sklanjaju bistu Ive Lole Ribara... verovatno smo se ovde okupili i da vidimo šta je to s nama i kako je to sve moguće. Hajde da ne zaboravimo da smo u Drugom svetskom ratu pobedili, da jugoslovenska zastava stoji kao četvrta u Moskvi. Dakle, ruska, američka, engleska pa naša. A današnja deca ni ne znaju zašto je ta jugoslovenska zastava tamo. Treba deci neko da kaže da smo mi imali 800.000

partizana na južnom frontu. Veliko je pitanje ko s tim ima problem i kako je moguće da živimo u društvima koja to žele da zaborave. Zašto mi nećemo da budemo heroji? To sklanjanje biste Ive Lole Ribara i zahtev da se Zrenjanin više ne zove Zrenjanin, to je težnja da se obesnaži heroj. Zašto kad smo najbolji, u to ne verujemo? Ne možete imati samo puke simbole, ti simboli će biti jaki i stameni ukoliko iza njih stoji velika borba za ostvarenje nekih ciljeva. Kad nemate mit, onda nemate ritual, a onda je to isprazna politička prinuda. Nama sve menjaju proteklih godina. Zašto diraju Cvetni trg. Zašto ne prave novi Cvetni trg? Ne, oni zapravo moraju da skoče u trbuh postojećeg i da ga prevrnu jer nemaju kapacitet državne kreativnosti. Svaka budala danas može da napravi šta hoće i gde hoće, bez konkursa, bez ičeg. Pa valjda je to pitanje društvenog konsenzusa. Ne može se promeniti ime grada bez mišljenja njegovih stanovnika. To je taj oblik nasilja koji se sprovodi nad nama. Stalno se bave preuzimanjem i preuređenjem starih simbola jer nisu u stanju da stvore svoje, nove simbole. Ne mogu da stvore to novo što će imati svoj simbol, što prerasta u simbol. To je jedan stravičan proces koji se odvija. Jer preimenovanjem se dobija kolektivna amnezija.

Bila sam protiv i da Bulevar Avnoja bude preimenovan u Bulevar Zorana Đinđića. Govorila sam im da ne rade to, da naprave novu ulicu pa je

tako nazovu. Jer, upravo to pokazuje da se mi stidimo svoje prošlosti, zato što ne umemo da kreiramo stvarnost.

Potiranje antifašizma i Vojvodine

Milivoj Bešlin

Skidanje imena Žarka Zrenjanina je ne samo pitanje odnosa prema vrednostima antifašizma, već i prema Vojvodini. Žarko Zrenjanin je simbol antifašizma i ne čudi me što ova inicijativa potiče iz redova režima jer u zemlji u kojoj je nacionalizam vladajuća ideologija, antifašizam ne može da bude i nije dominantna društvena vrednost. Pratim ono što slavni i uvaženi Zrenjaninac profesor Todor Kuljić govori da nad nama već dugo vlada ideologija anti-antifašizma, dakle negiranja antifašističkih tradicija. Drugo pitanje se tiče odnosa prema Vojvodini. Žarko Zrenjanin simboliše i borbu za ravnopravnost Vojvodine u Jugoslaviji. Imam pred sobom jedan dokument koji Žarko Zrenjanin piše 1939: „Baš zbog toga što Vojvodina ima svojih posebnih zadataka kako na ekonomskom tako i na nacionalnom polju i što je ona samostalna istorijska jedinica sa svojom tradicijom, ne može se bez posledica po njene narode uključiti ni u jednu istorijsku pokrajinu. Dakle, mi stojimo na stanovištu da Vojvodina treba da bude ravnopravna jedinica u budućem državnom uređenju sa

ostalim pokrajinama“. Naravno, on u dokumentu piše pokrajine, a to će kasnije biti republike. Dakle, kada neko govori o tome da treba bez referendumu i bez narodnog izjašnjenja ukidati ime Žarku Zrenjaninu to je direktna negacija Vojvodine i jugoslovenskog antifašizma. Ima još jedna vrlo važna stvar: to je udar u same temelje identiteta svakog građanina Zrenjanina jer ako vam ukinu ime vašeg grada vi ostajete bez dela vašeg identiteta. Zrenjaninci, ako vam ne dopuste da organizujete referendum i ako odlučite da primene silu, jer će jedino nasilno moći da promene ime Zrenjanina u Skupštini svojom glasačkom

mašinerijom, dakle, vi tada imate pravo da se pobunite. I upamtite: teoretičari su rekli da je samo veliki broj ljudi u javnom prostoru, na ulicama i trgovima, politička činjenica. To da nešto lajkujemo i pišemo komentare, nije. Dakle, samo veliki broj ljudi okupljenih u javnom prostoru je politička činjenica. Imate pravo da se okupite i izrazite svoje nezadovoljstvo zbog njihovog pokušaja da primene nasilje. Istorija se ne može promeniti 70 i nešto godina nakon završetka Drugog svetskog rata, ovi savremeni revizionisti neće pisati istoriju tog rata. Oni će pisati istoriju današnjeg vremena, pišaće istoriju svog vlastitog beščašća.

Nije bila samo ideologija, bila je i mržnja

Teofil Pančić

Promena imena Zrenjanin ne treba da se dogodi jer ne treba davati imena stvarima koja već imaju ime. Ovaj grad se zove tako kako se zove 72 godine. U međuvremenu su odrasle generacije i generacije ljudi u Zrenjaninu. Nemojmo vršiti nasilje nad istorijom, nad pamćenjem, nad ličnim uspomena, nad odrastanjem. Mi zapravo, unazad 30 godina prisustvujemo permanentnom ideološkom nasilju. Kad je krenuo taj ogromni talas preimenovanja ulica svuda na ovim prostorima, to nije bila

Hajde da jednom dobijemo neku vlast koja ne misli da od nje počinje istorija

samo ideološka stvar, to je bio deo nacionalističkog programa. Sećate se kako su prvo nestajala imena slovenačkih i hrvatskih, muslimanskih i albanskih ličnosti. To kod nas nije bila samo ideologija u pitanju, to je bila mržnja. To je bilo pitanje drugog, da mi treba da budemo sami na svetu, da sve treba da se zove po nekom iz našeg plemena. To je zapravo suština i zato je za mene jedini program u koji verujem taj da u jednom trenutku to sve mora da se zaustavi. Da se zatečeno stanje proglaši za večno. Dakle, zalažem se za trenutnu i trajnu deidiotizaciju pojmova. Deidiotizacija i počinje od naziva ulica i trgova. Ne treba menjati imena postojećim ulicama. Izgradite nove ulice pa im dajte nova imena. Moramo prekinuti jednom taj kontinuitet nasilja jer to jeste nasilje. Ta tiranija dobrih namera mora da se jednom zaustavi. Hajde da to sada uradimo. Hajde da jednom dobijemo neku vlast koja ne misli da od nje počinje istorija. Da ne vrše nasilje nad našim sećanjem. Nema nam druge nego da od svih naših vladara zahtevamo da prekinu da se bave imenima bilo čega.

